

Ray Cooney

MINU JÄREL, SELTSIMEES!

FARSS KAHES VAATUSES

Teater Vanemuine
144.hooaeg

Ray Cooney

MINU JÄREL, SELTSIMEES!

(Chase Me, Comrade!)
Komöödia kahes vaatuses

Esietendus 9. novembril 2013 Vanemuise suures majas

Tõlge: Vello Janson, Tanel Jonas

Lavastaja TANEL JONAS

Kunstnik ROSITA RAUD

Valguskujundaja KASPAR AUS

Etendust juhib OTT KILUSK

TEGELASED (lavale ilmumise järjekorras.)

Nancy Rimmington LIISA PULK

Kapten Rimmington RIHO KÜTSAR

Hoskins HANNES KALJUJÄRV

Alicia Courtney MARIA SOOMETS

Rudolf Petrovjan MARKUS LUIK

Gerry Buss KAROL KUNTSEL

Mister Laver AIVAR TOMMINGAS

Konstaabel Pulford TARMO TAGAMETS

Janet Rimmington MERLE JÄÄGER

Bobby Hargreaves MARTIN KÕIV

TÄNA etenduva näitemängu ajalooline võtmeisik on Rudolf Nurjev (1938-1993), tatari päritolu vene balletilegend, kelle jõuline tantsumaneer suutis ekstaasi viia mitmete epohhide ja kontinentide publiku. Selle näidendi kontekstis on aga oluline meenutada olulist seika tema elus 1961. aastal. Olles jõudnud Nõukogude Liidus oma kuulsuse tipule, siirdus ta Leningradi Kirovi teatri (praeguse nimega Maria teatri) balletitrupi koosseisus välisgastrollidele. Tema nõukogulikku elunorme irriteeriv isik oli aga äratanud KGB huvi ning Pariisi Le Bourget´ lennujaamas, kui ülejäänud trupp valmistus edasi lendama Londonisse, anti Nurejevile seoses „ootamatu“ esinemisega Kremlis korraldus pöörduda tagasi Nõukogude Liitu. Raevuhoos Nurejev tegi välkotsuse oma kodumaa hüljata ja sõstis viimasel hetkel enne äralendu Prantsuse politsei süle, paludes kohalikelt võimudelt poliitilist varjupaika. Oma Pariisi sõprade toel debüteeris ta juba mõne nädala pärast tohutu menuga Pariisi balletilaval, siirdudes sealt edasi teiste maailmametropolide lavadele.

Üks legend räägib, et tema esimesel Pariisi hooajal visati lisaks lillesülemitele lavale ka 18 paari naiste aluspesu, naaritsanahkne kasukas ja Juri Gagarini foto, millele oli kirjutatud „Lenda, Rudi, lenda!“

Rudolf Nurjev suri 1993.aastal.

Huvipakkuv on ehk lisada, et tema „kangelastegu“ kordasid veel vähemalt kaks võimsat vene balletilegendi. 1974. aastal „hüppas“ Kanadasse Mihhail Barošnikov ning 1979. aastal New Yorki balletitantsija ning filminäitleja Aleksander Godunov.

„Minu järel, seltsimees“ kuulub oma valmimisajalt (1964) Ray Cooney varasemasse perioodi. Sellel näidendil on ka esialgne variant pealkirjaga „How´s your father“, mille intriigi käivitab põgenenud vang, kes naaseb oma poja majja sooviga leida üles korstnasse peidetud varandus. See näidend jõudis ka proovietenusteni, aga ei pälvinud erilist edu. Cooney taipas viimaks, et selline temaatika on kaasaja publikule pisut ajast ja arust. Õnneliku juhuse tõttu silmas ta Trafalgari väljakut ületades Rudolf Nurejeviti, ning sai sealt idee vahetada põgenenud vang hoopis Läände „karanud“ vene balletitantsija vastu. Uus versioon osutuski tunduvalt menukamaks ning esmaslavastus Whitehalli teatris pidas vastu üle tuhande esituskorra. Väidetavalt viibis ka Nurejev ise isegi mitmel etendusel isiklikult kohal ning naeris Cooney oopusele südamest kaasa.

RAY COONEY kohta sobib liialdamata väljend “vana teatrihunt”. Omamata mingit teatrilast eriharidust, astus 1932. aastal sündinud noormees esimest korda näitlejana lavale 1946. aastal. 1956. aastal võetakse ta Londoni Whitehall teatri truppi, kus ta pälvib koheselt menu farsi “Simple Spyman” peasos. 1960. aastal jõuab sama teatri lavale tema esimene komöödia, näitlejast kolleegi Tony Hiltoniga kahasse kirjutatud “One For the Pot”, mille esmalavastust mängiti üle 1500 korra ning mis otsustas lõplikult Cooney saatuse: tema “pärisalaks” sai perfektselt üles ehitatud koomiline lavaline dialoog.

Juba esimestest näidenditest kujunes välja Cooney “loominguline käekiri”, kindel võttestik, milles vanameister on end aastate jooksul treeninud virtuosseks korüfeeiks. See, et skeemid võivad näidendist näidendisse korduda, ei paista sealjuures kedagi häirivat. Pigem vastupidi, sest nimelt seda naerunäljas publik ahenelt ootabki. Pealegi suudab Cooney sageli leida ka mingi originaalse vaatenurga, mille abil oma pööraste sündmuste tulevärk kokku monteerida.

Vaadanud ära kolm-neli tema näidendite lavastust, võib selgelt tajuda, et Cooney meetod on ülimalt matemaatiline: sündmus 1 seisneb selles, et x satub peale y-le, millest käivitub veel suurem sündmus 2, sest sellele reageerivad omakorda z ja q... Tegelased, kes mingil juhul ei tohiks kohtuda, kohtuvad ometi, juhused, mida halvimaski unenäos ei tohiks juhtuda, juhtuvad ometi. Uksed, mis peaksid püsima kindlalt lukus, avanevad ometi. Riidekapid, mis peaksid varjama oma pikantseid leide, paiskuvad reetlikult avari. Kõik on justkui ülimalt kunstlik ja ebaloogiline, ent saalis istudes tundub see igati ainuvõimalik.

Hetkel 81-aastane Cooney on olnud ülimalt paikne inimene, kogu tema elu ja tegevus on koondunud Londoni West Endi piirkonda. 1983. aastal avas ta sealsamas Theatre of Comedy Company, mille kunstilise juhina ta töötas 1991.aastani. Selles teatris tegutses ta produtsendi, lavastaja, näitleja ja mõistagi ka tekstide autorina.

Paradoksaalsel moel on tema lustmängud aga ammu ületanud briti teatri piirid. Cooney komöödiad on tõlgitud rohkem kui 40 keelde, kaasa arvatud näiteks hiina ja jaapani keel. Tema komöödiate lavastused on lõõnud lugematud kassarekordeid. Siinkohal piirdugem vaid ühe arvuga: Cooney tekstide lavaversioonidele on müüdud kokku enam kui 100 miljonit piletit.

Ray Cooney

Mingi erand pole ka Eesti, sest viimased viisteist aastat pole olnud hetke, mil kasvõi üheski Eesti teatris poleks mängitud mõnd tema naljamängudest. Mingil ajal tekkis meie teatrileksikasse lausa eraldi termin kuuni, mis tähistab mõnd Cooney (või mõne tema vähem eduka epigooni) tekstile valminud lavastust.

Ja viimaks, edukade komöödiate autorina (Eesti Draamateatris "Rahauputus") on end tõestanud ka Ray Cooney poeg Michael Cooney.

EESTI KUUNI-AANA

Oi, Johnny (Run for Your Wife), Vanemuine, 1993

Raharalli (Funny Money), Vanalinnastudio, 1997

Pereringmäng (It Runs in the Family), Draamateater, 1998

Igaühele oma (Two into One), Draamateater, 1999

Miks mitte hommikusöögile jääda? (Why not stay for Breakfast?), Vanalinnastudio, 1999

Rikutud reglement (Out of Order), Vanalinnastudio, 2001

Ei või olla (Run for Your Wife), Komöödiateater, 2001

Mitte praegu, kallis (Not Now, Darling, kaasautor John Chapman), Vanemuine, 2002

Ei või olla 2 (Caught in the Net), Komöödiateater, 2002

Mis liig, see liig (One For the Pot, kaasautor Tony Hilton) Vanalinnastudio, 2002

Naljakas raha (Funny Money), Vene teater, 2003

Linda tahab lahutada (Wife Begins at Forty, kaasautorid Earl Barrett ja Arne Sultan), Endla, 2005

Pahad poisid (Tom, Dick and Harry, kaasautor Michael Cooney), 2006, Komöödiateater

Topeltelu (Caught in the Net), Endla, 2013

Teatrijuht TOOMAS PETERSON
Draamajuht TIIT PALU
Muusikajuht PAUL MÄGI
Balletijuht MARE TOMMINGAS
Trupijuht EDA HINNO
Lavastusala juhataja LUI LÄÄTS
Pealavameister RAIT RANDOJA
Lavameistrid AVO ANNI, JURI GUDKOV, IMRE TOOMEOKS, SERGEI IVANOV,
PAAP NÖMM, KOIT VISNAPUU, JURI SEREDENKO, REMO PAATSI,
KEIJO SEPP
Dekoratsiooniala juhataja AARNE HANSALU
Dekoratsiooniala juhi assistent MARIKA RAUDAM
Dekoratsioonide teostus AIN AUSTA, INNARI TOOME, ANDRES LINDOK,
TERJE KIHU, LEENAMARI PIRN, SIRJE KOLPAKOVA, MARIKA RAUDAM,
ALEKSANDR KARZUBOV, INDREK OTS, EINO REINAPU, MART RAJA,
ARVO LIPPING, UUDO MÄEOTS
Jumestusala juhataja ANNE-LY SOO
Jumestus MADLI LAURSOO, ERLE VANNUS
Soengud RUTT LAIKASK
Kostüümiala juhataja IVIKA JÕESAAR
Kostüümiala juhataja asetäitja LIISI ESS
Meeste kostüümid RUTH REHME-RÄHNI
Naiste kostüümid KÜLLI KUKK
Kostüümide teostus LUULE LUHT, TIA NUKA, DAISY TIKOJA,
MAIRIT JOONAS, ELLI NÕPS, VALENTINA KALVIK, OLGA VILGATS,
EDITH ÜTT, IRINA MEDVEDEVA, INKERI ORASMAA, ANNELI VASSAR,
IVI VELS, RIINA LÖHMUS, HENN LAIDVEE, MALLE VÄRNO, MATI LAAS,
JUTA REBEN
Rekvisiidiala juhataja LIINA MARTOJA
Rekvisiitorid ANGELIKA AUN, AVE LIIVAMÄGI, KAIE UUSTAL,
LIINA MARTOJA
Riietusala juhataja PIRET UNIVER
Riietajad EVA KÕIV, RAINA VAREP, KADRI KANGUR
Valgustusala juhataja ANDRES SARV
Valgustajad TÖNIS JÄRS, TÖNU EIMRA, MADIS FUCHS, VILLU ADAMSON,
TAURI KÕTSI, ANDRUS TREIER, KASPAR AUS
Heli ala juhataja TOIVO TENNO
Helirežissöörid KALEV KÄÄPA, VAIKO VREIMANN
Kavalehe tekstid SVEN KARJA
Kavalehe kujundus LIISI GRÜNBERG
Kavalehe fotod lavastuse proovist GABRIELA LIIVAMÄGI

Maagilisi teatrielamusi

soovib Teile

ALTIA
ESTI
Probatu de timp

LARSEN
— COGNAC —

— — —
**TÕELISE
SEIKLEJA VALIK**

PRODUIT DE
FRANCE
www.cognac-larsen.fr

TÄHLEPANUJ TEGEMIST ON ALKOHOLIGA. ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEE TERAAT.

Innovation
that excites

UUS NISSAN PULSAR

UUS AUTO, UUS KOGEMUS. TÄIUSLIK KAASLANE.

UUS NISSAN PULSAR

See on nii seest kui väljast dünaamiline auto. Kõige ruumikam salong oma klassis ja palju uuenduslikku varustust teevad perega reisimise väga mugavaks. Vaikne ja kergesti manööverdatav Nissan PULSAR on sinu jaoks nagu loodud.

**NÜÜD EI TASU VÄHEMAGA LEPPIDA.
UUS NISSAN PULSAR PANEB SUL PULSI LÖÖMA.**

BRONEERI PROOVISÖIT JUBA TÄNA!

autospirit

Autospirit Tartu OÜ

Turu 47, Tartu
tel 734 1422
www.autospirit.ee

**NISSANI OMANIK, LIITUGE
BOONUSPROGRAMMIGA!**

YOU + NISSAN

KASULIK SULLE JA SINU AUTOLE NISSAN.EE/YOU+

Pilditel on illustreeriv tähendus. Nissan Pulsari keskmine kütusekulu on 3,6 – 5,1 l/100 km, CO₂ emissioon 94 – 119 g/km.

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi, et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks.

Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / SEB pank 10102052050006 / Sampo Pank 334408570002

Märksõna: VANEMUISE FOND

Vanemuise fond tänab:

Olga Aasavit, Andrus Ansipit, Mart Avarmaad,
Alar Kroodot, Kalev Kaset, Mati Kermast, Eero Timmermanni,
Tartu linna, Vanemuise advendikontserdil annetajaid.

Aasta toetaja

kinema

Aasta toetaja

LARSEN
COGNAC

Ametlik autopartner

NISSAN | **autospirit**

Ametlik hotellipartner Tartus

DORPAT
HOTELL

Ametlik hotellipartner Tartus

LONDON
HOTELL

Ametlik hotellipartner Tallinnas

park inn
Central Tallinn

Tartu
heade mõtete linn

GTGA

KUKU

Postimees

KULTUURIMINISTEERIUM

AITAN LAPSI

AS GIGA on Vanemuise Sümfooniaorkestri Kassitoome tasuta suvekontserdi peasponsor.

A man in a plaid suit and hat is carrying a large, dark, metal-trimmed trunk over his shoulder. He is looking back over his shoulder with a surprised or playful expression. The background is a solid orange color.

Üks mees, kaks bossi

RICHARD BEANI FARSS SKIFFLE'I-RÜTMIS

TÖLKIJAJA KALLE HEIN — LAVASTAJA ANDRES DVINJANINOV (EMAJÕE SUVETEATER)

KUNSTNIK RIINA DEGTJARENKO (EESTI DRAAMATEATER)

MUUSIKAJUHT ELE SONN

OSADES ANDRES MÄHAR — MARIKA BARABANŠTIKOVA — PIRET LAURIMAA

RAGNE PEKAREV — PRIIT STRANDBERG — REIMO SAGOR — STEN KARPOV

RIHO KÜTSAR — KÜLLIKI SILDRE — PEETER VOLKONSKI — MÄRT KOIK

MIHKEL KALLASTE — ELE SONN — ALARI PIISPEA

KARL LAANEKASK — MARGUS TAMMEMÄGI

VANEMUISE SUURES MAJAS

